

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

A Development of Effective Curriculum Administration Model for Large-sized Secondary Schools in the Upper North-eastern Region

Rattana Khompetdee¹, Wannika Chalakbang¹

¹Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to develop an effective curriculum administration model for large-sized secondary schools in the upper north-eastern region and 2) to verify the developed model. The study was conducted in 4 phases. The first phase was the study of model components by an analysis of relevant documents and studies, an interview with 9 experts and a case study of 2 outstanding schools. The second phase was the model development with the application of Delphi Technique. The tool employed in the first round was an open-end questionnaire while a 5-level rating scale questionnaire was used in the second and third rounds. Data collected from the first round was analysed by using frequency while the ones from the second and third rounds were analysed by finding the median and interquartile range. The third phase was the verification of the developed model by 783 stakeholders. The tool used was a 5-level rating scale questionnaire. Statistics used were percentage, mean and standard deviation. The fourth phase was the verification of the developed model by expert group meeting of 7 experts. The tool used was a questionnaire. Data was then analysed by summarizing the opinions of the experts in the form of frequency.

The findings could be concluded as follows. 1) The author's effective curriculum administration model for large-sized secondary schools in the upper North-eastern region comprised 3 main components, namely 1) supporting factors on curriculum administration, which could be further classified into 7 aspects; 2) curriculum administration procedure, which consisted of 4 steps, and 3) effectiveness of curriculum management, which could be divided into 3 aspects. 2) The suitability of the author's developed effective curriculum administration model for large-sized secondary schools in the upper North-eastern region was at a high level, both in an overall and in each element. The mean of each component could be prioritized as follows: curriculum administration procedure, effectiveness of curriculum management and supporting factors on curriculum administration.

Keywords : A Development Model, Curriculum Administration, Effective Curriculum, The Upper North-eastern Region, Large-sized Secondary Schools.

เน้นความเป็นวัง ปลุกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

รัตนา คำเพชรดี¹, วสันิกา ฉลากบาง¹

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อ ศึกษาและพัฒนารูปแบบ การบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินการวิจัยมี 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และศึกษากรณีตัวอย่างจากโรงเรียนดีเด่น จำนวน 2 โรงเรียน ระยะที่ 2) การพัฒนารูปแบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้ในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ รอบที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยหาค่ามัธยฐาน และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ระยะที่ 3) ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 783 คน ที่ใช้แบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และระยะที่ 4) เป็นการยืนยันรูปแบบโดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มี 7 ด้าน 2) กระบวนการบริหารหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน และ 3) ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร มี 3 ด้าน และรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กระบวนการบริหารหลักสูตร ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร และปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตร

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การบริหารหลักสูตร, ประสิทธิภาพของหลักสูตร, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยยึดหลักการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความ เป็นเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลาย ในการปฏิบัติ มีอิสระในการบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และให้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับตั้งแต่ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มี บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัด การศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นโครงร่างกำหนด กรอบแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัด การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เพื่อให้ผู้เรียน พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ของการศึกษา (ภาวนี อารังเลิศฤทธิ์, 2553) นอกจากนี้ ผู้บริหารจะมีกลยุทธ์ในการบริหารแล้วจะต้องมี องค์ประกอบอื่นที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การบริหาร หลักสูตรมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Steers (1977) กล่าวว่า ปัจจัยสนับสนุนการบริหารประกอบด้วย ปัจจัย ด้านการบริหารงาน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัย ด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านโรงเรียน ส่วนประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ (2541) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรได้แก่ ปัจจัย ด้านลักษณะขององค์กร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านนโยบายบริหาร และการปฏิบัติ ขณะที่ Stogdill (1974) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรมาก

ที่สุดอย่างหนึ่งคือผู้นำ เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่ ผูกพันกลุ่มเข้าด้วยกันและกระตุ้นให้ ผู้ร่วมงาน แสดงความสามารถสูงสุดเพื่อสร้างผลงาน ส่วน กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2542) และชิดชนก เชิงเขาว์ (2541) มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านสังคมของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร ด้านครู ที่สอดคล้องกับ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2549) ที่ศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน คือ คุณลักษณะของครู

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่ง ความรู้ ซึ่งทุกองค์การต่างมุ่งแสวงหารูปแบบ การบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การทั้งโดยองค์กรรวมหรือภาระงาน ด้านใด ด้านหนึ่ง (แสงรุณี มีพร, 2552) โดยเฉพาะ รูปแบบการบริหารหลักสูตรนั้นไม่ว่าโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จะมีรูปแบบ การบริหาร ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละ สถานศึกษา แต่มีเป้าหมายอันเดียวกัน คือ ด้านผลผลิตที่เกิดจากการบริหารคือคุณภาพของ ผู้เรียนต้องเป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข (ชิดชนก เชิงเขาว์, 2541) โรงเรียน ขนาดใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมทุกด้าน ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร และ จำนวนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขนาดใหญ่ก็ต้องมีการพัฒนาคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพและความเจริญ ก้าวหน้าขององค์กรโดยเฉพาะการบริหารหลักสูตร ของโรงเรียนขนาดใหญ่ (จักรพงษ์ พร่องพรมราช, 2559)

จากความสำคัญดังกล่าว หากมีการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผล จะทำให้ได้ทราบแนวทางที่จะ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการบริหาร หลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการ การศึกษาและสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตร ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มี ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีลักษณะเป็น อย่างไร
2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตร ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด ใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหาร หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่ พัฒนาขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยดำเนินการแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ การบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน โดย 1) วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) 2) สัมภาษณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน (Expert Interview) เป็นนักวิชาการด้านการบริหารและด้านหลักสูตร การเรียนการสอน ได้แก่ อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา และนักวิชาการระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวุฒิการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการบริหาร การศึกษา หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยใช้การบันทึกการสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เชิงเนื้อหา 3) ศึกษาจากโรงเรียนดีเด่น จำนวน 2 โรงเรียน (Case Study) ได้มาโดย วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ศึกษาและเก็บข้อมูลโดยการสังเกตสภาพแวดล้อม ทั่วไป ศึกษาเอกสาร หลักฐานอื่น ๆ และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หลักฐาน อื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ เป็นการตรวจสอบ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ สอบถาม ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด การวิจัย และกรอบแนวคิดของเทคนิคเดลฟาย แบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) โดยใช้ แบบสอบถามชนิดปลายปิดในรอบแรก ส่วนรอบที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบกับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบรูปแบบการบริหาร

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

หลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยชั้นที่ 1 เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 12 จังหวัด จำนวน 87 โรงเรียน ชั้นที่ 2 เป็นการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 4 คน และครู จำนวน 4 คน รวมเป็น 9 คนต่อ 1 โรงเรียน รวม 783 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 2) นำเสนอรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ระยะที่ 4 การยืนยันรูปแบบโดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meetings) ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการบริหารหลักสูตร ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 1 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูผู้สอนจำนวน 3 คน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม

เกี่ยวกับองค์ประกอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลฯ เป็นแบบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความถี่ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล กระบวนการบริหารหลักสูตร และประสิทธิผลการบริหารหลักสูตร

1.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู 4) การนิเทศภายใน 5) การบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและ 7) การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง

1.2 กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำองค์การ (Leading) และ 4) การควบคุม (Controlling)

1.3 ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย 1) สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 2) สมรรถนะการสอน และการเป็นที่ยอมรับของครู และ 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

2.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.51$) การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.34$) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

2.2 กระบวนการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การควบคุม ($\bar{X} = 4.68$) การวางแผน ($\bar{X} = 4.54$) การนำองค์การ ($\bar{X} = 4.49$) และการจัดองค์การ ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

2.3 ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.63$) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.46$) และสมรรถนะการสอนและการเป็นที่ยอมรับของครู ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

วิจารณ์

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของหลักสูตร 2) การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู 4) การนิเทศภายใน 5) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 7) การบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลฯ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ด้าน ดังนั้นการที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 7 ด้าน และการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลฯ นั้นสอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้จากการการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษารายกรณี ผลการเผยแพร่ทั้ง 3 รอบ และผลการยืนยันรูปแบบโดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1.1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของหลักสูตร มีภารกิจที่ดำเนินการ 5 ภารกิจ ดังนี้ 1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน 2) การกำหนดยุทธศาสตร์โดยการมีส่วนร่วม 3) การระดมความคิดแบบมีส่วนร่วม 4) การวิเคราะห์บริบท จุดแข็ง จุดอ่อน และ 5) บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่ามีความเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการขับเคลื่อนองค์กรต้องมีความวิสัยทัศน์เดียวกัน พร้อมมุ่งมั่น คงเส้นคงวาในการทำงานเชิงรุก เน้นทำงานด้วยความเป็นมิตร และการร่วมมือร่วมใจกัน ต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

คือต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัดและสามารถปฏิบัติได้จริง กำหนดความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของธีระชน มโนมัยพิบูลย์ (2550) กล่าวว่า ลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดี ประกอบด้วย มีมุมมองแห่งอนาคตริเริ่มโดยผู้นำและสมาชิกมีส่วนร่วมคิดและให้การสนับสนุนมีสาระครบถ้วนและชัดเจนให้ความฝันและพลังจิตใจ มีแผนปฏิบัติที่แสดงให้เห็นวิธีการที่มุ่งสู่จุดหมายชัดเจน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger, P. and Joseph, M. (1985) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ประกอบด้วยค่านิยมหรือเป้าหมาย ซึ่งอาจจะกำหนดขึ้นจากผู้นำองค์กร หรือจากความคิดเห็นร่วมกันของผู้ร่วมงานทุกคนก็ได้ ซึ่งจะต้องเป็นภารกิจที่นำไปปฏิบัติได้จริงและกำหนดเป็นแผนระยะยาวและเป้าหมาย ซึ่งมาจากการแปลความหรือขยายความค่านิยมและภารกิจออกมาเป็นกลยุทธ์และกลวิธีเชิงปฏิบัติ มีความเป็นรูปธรรม สมเหตุสมผลทั้งนี้จะต้องมีทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับผลการวิจัยของโกศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ ประกอบด้วย การร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ การให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ และการสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ และสอดคล้องกับผลการยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนะว่า องค์ประกอบด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบายของหลักสูตรควรดำเนินการก่อนเป็นอันดับแรก เพราะการบริหารจัดการเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.1.2 การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง มีภารกิจที่ดำเนินการ 5 ภารกิจ ดังนี้

- 1) มีเป้าหมายการพัฒนา
- 2) พัฒนาสิ่งที่บกพร่อง
- 3) ใช้รูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมกับบริบท
- 4) มีการติดตาม ประเมินอย่างต่อเนื่อง และ
- 5) มีการส่งเสริม สร้างขวัญ กำลังใจ ทั้งนี้บุคลากรเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนาการเรียนการสอน สิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคลากรก็คือ การตัดสินใจว่าบุคลากรมีความต้องการพัฒนาในวิชาชีพที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Jazzar and Algozzine (2007) กล่าวว่า ในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเพิ่มความสำเร็จให้กับนักเรียนนั้นต้องมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน และการฝึกอบรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ พิไลวรรณ อินทรักษา (2550) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร คือ การจัดการดำเนินงานให้บุคลากรได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วงระยะเวลาหนึ่งในอันที่จะนำมาซึ่งการปรับปรุงความสามารถในการทำงานและส่งเสริมความก้าวหน้า ซึ่งถือเป็นกระบวนการการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของทรัพยากรมนุษย์เพื่อ เอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานให้สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้และช่วยเสริมสร้างความเจริญเติบโตทั้งทรัพยากรมนุษย์และองค์กรในปัจจุบันและอนาคตขณะที่สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) กล่าวว่ารูปแบบการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การฝึกอบรมการวางระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร การส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดการความรู้และการดำเนินการจัดทำระบบประกันคุณภาพ การฝึกอบรมและสอดคล้องกับงานวิจัยของกมล トラชู (2553) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล พบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร คือเน้นการพัฒนาครูให้มี

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ความศรัทธาในวิชาชีพถือเป็นจุดเริ่มต้นของความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ของครู ดังนั้น การเสริมสร้างความศรัทธาในวิชาชีพให้แก่ครูย่อมนำไปสู่ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จใน การทำงานของครู สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมานพ สกตศิลป์ศิริ (2553) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า กิจกรรมที่ดำเนินการในการพัฒนาครูในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน มี 6 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการพัฒนาครูมืออาชีพ 2) โครงการเสริมสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง 3) โครงการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร 4) โครงการฝึกอบรมเรื่องการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5) โครงการประชุมปฏิบัติการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 6) โครงการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน

1.1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูมีภารกิจที่ดำเนินการ 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) มีความรู้ความสามารถ 2) มีวิสัยทัศน์ 3) ทนต่อการเปลี่ยนแปลง 4) มีการสร้างทีมงานและเครือข่าย 5) ยอมรับฟังความคิดเห็น 6) สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และ 7) แก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลตัดสินใจเนื่องจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นแกนกลางของความพยายาม ในฐานะผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลผู้จัดระเบียบองค์การ ผู้นำและผู้ประเมินเพื่อเป็นการรับประกันความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้นักเรียนประสบ

ผลสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้น (Girvin, 2001) และ ผู้นำควรต้องมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่เป็นวิชาชีพของตน อย่างลุ่มลึกจนสามารถใช้ในการให้คำแนะนำให้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ความรู้ ในสาขาของตนเพื่อการอธิบายเหตุการณ์นอกจากนี้ ผู้บริหารและครูเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เฉื่อยฉลาดอารมณ์มั่นคง มีความฉลาดมีอารมณ์ดีและมีคุณธรรมและจริยธรรมสูง มีมนุษยสัมพันธ์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นทีมงานที่เข้มแข็งมีบุคลิกภาพทั้งภายนอกและภายในงดงาม (บุหงา วชิระศักดิ์มงคล, 2556) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของไคศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนการพัฒนาเด็ก การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (2553) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ คือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลง มีบทบาทในการปรับเปลี่ยนสถานศึกษาและการศึกษาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าไปตามสังคมโดยเฉพาะการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนซึ่งเป็นตัวหลักแห่งความสำเร็จส่งผลสำเร็จในการปฏิบัติงานวิชาการของบุคลากรและการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย 1) มุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) การประเมินผลนักเรียน 3) การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

4) การประเมินผลการสอนของครู และ
5) การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีคุณภาพ จำเป็นต้องเริ่มจากหน่วยเหนือหรือผู้มีส่วนกำหนดมาตรฐานเกณฑ์ ทิศทางและนโยบายให้ชัดเจน มองไกลไปในอนาคต รวมทั้งสามารถกำหนดนโยบาย กลไก การดำเนินการ และกลยุทธ์ในเชิงรุกได้เพื่อให้การดำเนินการทุกระดับจนถึงระดับปฏิบัติการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

12 กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย การควบคุม การวางแผนการนำองค์การ และการจัดองค์การ

1.2.1 การควบคุม เป็นกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กรให้ดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนดไว้ มีการปฏิบัติงาน 5 ภารกิจ ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ 2) การวัดผลการทำงาน 3) การกำหนดวิธีการควบคุม 4) การเปรียบเทียบการทำงานกับมาตรฐาน และ 5) การตรวจสอบ การปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการควบคุมเป็นหน้าที่ทางการจัดการสำหรับผู้บริหารในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นมาตรวัดการทำงานในองค์การสอดคล้องกับแนวคิดของ Dessler (2004) ที่ว่าการควบคุมเป็นการกระทำเพื่อให้มั่นใจว่าแผนงานที่วางไว้แล้วมีการดำเนินการอย่างถูกต้องใช้ได้ผลทางการปฏิบัติ และถ้าจำเป็นก็ต้องมีการปรับปรุงทบทวนแผนงานนั้นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการนอกจากนี้วีโรจน์ สารรัตน์ (2546) กล่าวว่า การควบคุมเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งขององค์การ การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และ

ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในองค์การนอกจากนี้ Haiman and Connor (1985) กล่าวว่า กระบวนการในการควบคุมงานไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดมาตรฐานของงาน เป็นการพิจารณาจากจุดมุ่งหมายขององค์การเป็นหลัก มีการกำหนดมาตรฐานแต่ละงานให้ชัดเจน 2) การกำหนดวิธีการควบคุม โดยการเลือกวิธีการควบคุมที่ดีที่สุด 3) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน เป็นการตรวจสอบที่ระหว่างปฏิบัติงานและหลังการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนในการตรวจสอบมากขึ้นและ 4) การแก้ไขข้อบกพร่อง ต้องมีการวิเคราะห์ ถึงปัญหาและสาเหตุของการปฏิบัติที่ห่างไปจากมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และเรียงเป็นอันดับ 1 ทั้งจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน

1.2.2 การวางแผน มีภารกิจที่ดำเนินการ 6 ภารกิจ ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การวิเคราะห์สถานการณ์ 3) การกำหนดทางเลือก 4) การประเมินทางเลือก 5) การเลือกทางเลือกและ 6) การกำหนดแผน เนื่องจากการกำหนดแนวทางโครงสร้างองค์การโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการสนับสนุนให้การดำเนินงานสามารถประสบความสำเร็จได้ตามที่วางแผนงานไว้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มักประกอบด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน 3 ประการ คือ ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และความพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Dessler (2004) กล่าวว่า กระบวนการวางแผน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวิเคราะห์สถานการณ์ 3) พิจารณาทางเลือก 4) ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5) กำหนดการประเมินผล

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

นอกจากนี้ เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2546) กล่าวว่า ขั้นตอนการวางแผนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การค้นหาทางเลือก 3) การวิเคราะห์ทางเลือกแต่ละทางเลือก 4) การเลือกทางเลือก 5) พัฒนากลยุทธ์ของทางเลือก และ 6) การนำไปปฏิบัติ

1.2.3 การจัดองค์การ มีภารกิจที่ดำเนินการ 6 ภารกิจ ดังนี้ 1) การจัดโครงสร้างที่ชัดเจน 2) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 4) การแบ่งงานภาระหน้าที่ 5) การประสานงานทุกฝ่ายและ 6) การติดตามควบคุมงาน ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดองค์การเป็นเทคนิคพื้นฐานการบริหาร อย่างหนึ่ง มีลักษณะเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์กรนั้น ๆ ขึ้นมา เป็นการช่วยให้ทราบถึง ตำแหน่งหน้าที่ สถานะและการควบคุมบังคับบัญชาอย่างกว้าง ๆ ทำให้สามารถจัดโครงสร้างให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์ขององค์การ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2546) กล่าวว่า การจัดองค์การ คืองานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ เพื่อให้ สิ่งของและบุคคลผู้เข้ามาอยู่ในองค์การสามารถ ทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานที่จะมีการ ประสานกันทำเป็นทีมและสอดคล้องกับแนวคิด ของ ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2543) กล่าวว่า กระบวนการจัดองค์การนั้นต้องพิจารณาแยก ประเภทงาน จัดกลุ่มงานและออกแบบงาน สำหรับผู้ทำงานแต่ละคน และทำคำบรรยาย ลักษณะงาน (Job Description and Delegation of Authority and Responsibility) ระบุขอบเขต ของงานและมอบหมายงาน พร้อมทั้งกำหนด ความรับผิดชอบ และให้อำนาจหน้าที่

1.3 ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วยสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย และสมรรถนะการสอนและการเป็นที่ยอมรับของครู

1.3.1 สมรรถนะและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียน มีภารกิจที่ดำเนินการ 2 ภารกิจ ดังนี้ 1) คุณภาพผู้เรียนสูงขึ้นและ สมรรถนะที่สำคัญและ 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และ เครพในสิทธิของผู้อื่น ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ผู้เรียนเห็น คุณค่าและภูมิใจใน ภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมไทย มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ผลการเรียนรู้ เป็นไปตามเป้าหมายด้านคุณภาพนักเรียน

1.3.2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย มีภารกิจที่ดำเนินการ 2 ภารกิจ ดังนี้ 1) ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน และ 2) ความพึงพอใจของครู นักเรียนและบุคลากรอื่น ในโรงเรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ปกครองแสดงความ พึงพอใจต่อสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนใน การจัดและตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการศึกษานำเสนอผลการปฏิบัติงานต่อผู้เกี่ยวข้องและ ต่อสาธารณชนเป็นระยะและสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของธวัช กรุดมณี (2550) ศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

องค์การของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ชุมชนให้ความร่วมมือและพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจดี มีการโยกย้ายสับเปลี่ยนน้อย รวมถึงมีความภาคภูมิใจต่อหน่วยงาน และภาพพจน์ของโรงเรียนต่อภายนอกเป็นไปในแนวทางที่ดี

1.3.3 สมรรถนะการสอนและการ

เป็นที่ยอมรับของครู มีภารกิจที่ดำเนินการ 2 ภารกิจ ดังนี้ 1) สมรรถนะครูที่สูงขึ้นและ 2) ได้รับการยอมรับในวิชาชีพทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช กรุดมณี (2550) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูได้รับมอบหมายให้สอนตรงตามวุฒิการศึกษาและความถนัด โดยครูส่วนมากมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย มีการนำคอมพิวเตอร์ นวัตกรรม และสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนและจำนวนชั่วโมงสอนที่เหมาะสมมีโรงเรียนอื่น ๆ มาเยี่ยมชม ศึกษาดูงานสม่ำเสมอ

สรุปผล

1. รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มี 7 ด้าน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู การบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม การพัฒนา

ระบบการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาตนเอง 2) กระบวนการบริหารหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุม และ 3) ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร มี 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สมรรถนะการสอนและการเป็นที่ยอมรับของครู และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ทั้งโดยรวมและรายองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กระบวนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.48$) ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.34$) และปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.21$)

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำรูปแบบนี้ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในโรงเรียน โดยดำเนินการตามผลการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายของหลักสูตร การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง ภาวะผู้นำ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ทางวิชาการของผู้บริหารและครู การพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายใน การนิเทศภายใน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม เนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบทุกด้านส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร อย่างไรก็ตามใน การดำเนินงานนั้นองค์ประกอบแต่ละด้านควรมี การจัดลำดับความสำคัญ จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของหลักสูตรเป็น อันดับแรก ความสำคัญอันดับรองลงมา คือ การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง และการมี ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีกระบวนการ แนวทาง หรือกลไกการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้และการ พัฒนาองค์ประกอบแต่ละด้านให้เหมาะสมกับ บริบทของแต่ละโรงเรียนไปพร้อม ๆ กันในทุก ๆ ด้าน ต้องทำความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกฝ่ายให้ เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของการ บริหารหลักสูตร คือคุณภาพของผู้เรียน

1.2 กระบวนการบริหารหลักสูตร ควรมีการควบคุม การวางแผน การนำองค์การ และ การจัดองค์การ ผลการวิจัยครั้งนี้บุคลากรทุก ฝ่ายให้ความสำคัญกับการควบคุมเป็นอันดับแรก โดยใน การควบคุม ต้องคำนึงถึงกระบวนการที่ สำคัญ คือ การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน การวัดผล การทำงาน การกำหนดวิธีการควบคุม การเปรียบเทียบการทำงานกับมาตรฐาน และ การตรวจสอบการปฏิบัติงาน ความสำคัญอันดับ ต่อมา คือ การวางแผน ต้องคำนึงถึงกระบวนการที่ สำคัญ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดทางเลือก

การประเมินทางเลือก การเลือกทางเลือก และ การกำหนดแผน ส่วนการนำองค์การ ต้องคำนึงถึง กระบวนการที่สำคัญ คือ การสร้างทีมงาน การสื่อสารหลายทาง การกำหนดทิศทางการ ตัดสินใจสั่งการ การกำกับดูแล การจูงใจกระตุ้น โน้มน้าว และการทบทวนปรับปรุงผลการดำเนินงาน และความสำคัญอันดับสุดท้ายคือ การจัดองค์การ ต้องคำนึงถึงกระบวนการที่สำคัญ คือ การจัด โครงสร้างที่ชัดเจน การจัดทามาตรฐานการปฏิบัติงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่งงาน ภาระหน้าที่ การประสานงานทุกฝ่าย และการติดตาม ควบคุมงานก็จะนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริหาร หลักสูตร

1.3 ประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตร มี 2 ด้าน คือผลที่เกิดกับนักเรียนได้แก่สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และผล ที่เกิดกับครูได้แก่ การมีวิทยฐานะสูงขึ้น ครูมี คุณภาพมากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้บุคลากรทุกฝ่าย ให้ความสำคัญกับสมรรถนะและคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของผู้เรียน สมรรถนะ ได้แก่ความรู้ ตามที่หลักสูตรกำหนด ทักษะ บุคลิกภาพ ลักษณะ นิสัยส่วนตัว และสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จะเกิด กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณภาพของผู้เรียนด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ส่วนสมรรถนะของครู ได้แก่ การจัด การเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน การบริหาร จัดการชั้นเรียน และการวิเคราะห์ สังเคราะห์และ การวิจัย ดังนั้นในการบริหารหลักสูตรที่มี ประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับ ผลที่จะเกิดกับผู้เรียนและผลที่เกิดกับครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

2.1 ควรสร้างรูปแบบในการพัฒนา
รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง
ขนาดเล็ก และระดับประถมศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา
(Research and Development) ด้านการ
กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายของ
หลักสูตร ด้านการพัฒนานุเคราะห์และพัฒนา
ตนเอง ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
และครู ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
ภายใน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการ
หลักสูตรแบบมีส่วนร่วม ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

References

- Buncisak, P. (1998). **An Analysis of factors affecting organizational effectiveness of the Supervisory Unit of the Department of General Education.** Doctor of Philosophy Program in Education Administration Graduate School, Chulalongkorn University.
- Chaiwanichsiri, K. (1999). **Administrator Factors Related to the Effectiveness of Private Schools.** Doctor of Education Degree in Educational Administration, at Srinakharinwirot University.
- Chareonwongsak, K. (2013). **Super Leadership.** 2nd ed. Bangkok: Success Media Co.,Ltd.
- Churngchow, C. (1998). **An Analysis of the Structure of Factors Affecting the Islamic Private School Effectiveness in Southern Border Provinces.** Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities. 4(2). 131-157.
- Dessler, G. (2004). **Management, Principles and Practices for Tomorrow's Leaders.** NJ: Pearson Education.
- Grudmanee, T. (2007). **An Analysis of Factors Affecting the Organizational Effectiveness of School-based Management Schools Under the Office of Basic Education Commission.** Doctor of Philosophy Program in Education Administration Graduate School, Chulalongkorn University.
- Haiman, G. and Connor, E. (1985). **Management (5th ed.).** Boston: Houghton Mifflin Company.
- Hallinger, P. & Joseph, M. (1985). **Assessing the Instructional Management Behavior of Principals.** New York: Teachers College Press, Columbia University.
- Intaraksa, P. (2007). **The Concept and Theory of Personnel Development.** Bangkok: Expemet Co.,Ltd.

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

- Jazzar, M., and Algozzine, B. (2007). **Keys to successful 21st century educational leadership**. Boston: Pearson.
- Manomaiphibul, T. (2007). **Creating Vision and Strategy**. Searched on August 8, 2015 from <http://www.teerachon.com/>.
- Meeporn, S. (2009). **A Research and Development of Knowledge Management Manual for School Curriculum Administration**. Doctor of Education Dissertation in Educational Administration Graduate School, Khon Kaen University.
- Ministry of Education. (2009). **The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551**. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Co.,Ltd.
- Nilwan. K. (2010). **The Components of Academic Leadership for Education School Principals Effecting Management to Schools of Bangkok Education**. Doctor of Education Degree in Educational Administration and Leadership, ST.John's University.
- Office of the Permanent Secretary. (2008). **Human Resource Development Strategic**. Bangkok: Office of the Permanent Secretary.
- Plarin, K. (2009). **Development of Instructional Leadership Indicators for Basic Education School Principals**. Doctor of Education Thesis in Educational Administration Graduate School, Khon Kaen University.
- Pongsirojana, S. (1997). **Organization and Management (6thed.)**. Bangkok: Technic.
- Prongprommarot, J. (2016). Variables Affecting a Level of Practice and Quality of Educational Quality Assurance in Basic Education School. **Journal of Education Mahasarakham University**. 10(1), 44-49.
- Sakonsinsiri, M. (2010). **The Teacherquality Development In a Basic Education School: A Participatory Action Research**. Education Doctoral Degree, Major Educational Administration, Khon Kaen University.
- Sanrattana, W. (2003). **Education Administration: Principle Theory Functional and Analysis**. Bangkok: Tipwisuth.
- Steer, R.M. (1977). **Organization Effectiveness: A Behavior View**. Santa Monica, CA: Goodyear Publishing Company Inc.
- Stogdill, Ralph M. (1974). **Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research**. New York: The Free press.

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

- Suntiwong, T. (1995). **Organization and Management (6th ed.)**. Bangkok: Thaiwatanapanich Co.,Ltd.
- Thamronglertrit, P. (2010). Curriculum Administration for Schools: Administration for Good Management. **Al-nur Journal the Graduate School of Fatoni University**. 8(15), 147-149.
- Trachoo, P. (2011). The Development of Indicators for Instructional Leadership Behaviors of Municipal School Principals. **Rajabhat Maha Sarakham University Journal; RMU.J.** 5(2). 9-19.
- Wachirasukmongkol, B. (1993). **Human Relationship In Guidance**. Phitsanulok: Naresuan University.
- Waehachat, R. (2009). **Academic Administration In Basic Education (3rd ed.)**. Songkhla: Numsilp Advertise Co.,Ltd.
- Wiwattananont, S. (2006). **The Multi-level Factors Affecting the Effectiveness of the Government Secondary Schools in the Bangkok Methropolis**. Doctor of Education Thesis in Educational Administration Graduate School, Vongchavalitkul University.
- Yavirach, N. (2003). **Modern Management**. Bangkok: Centralexpress Co.,Ltd..